

„Acțiunea, Admitis tratiunea și Tipografia :
 BRAȘOVU, piața mare, Țergul Inului Nr. 30.
 Versorii nehrancate nu se primesc.
 Manuscrile nu se retrimit.
 Birourile de anunțuri:
 Brașov, piața mare, Țergul Inului Nr. 30.
 Inserate mai prețioase în Viena: L. Mosse, Haasenstem & Vogler (Oldo Haas), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelk, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
 Prețurile inserțiilor: o serie gramonă pe o coloană 6 or. și 40 or. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifar și învoială.
 Reclama pe pagină a III-a o serie 10 or. v. a. séu 10 banf.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

„Gazeta“ este în fă-care di Abonamente pentru Anstro-Ungaria. Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se primumăr la tôte oficinele poștale din întru și din afară și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov: a administrațiune, piața mare, Țergul Inului Nr. 30 etagiul I.: pe un an 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Ună exemplar 5 or. v. a. séu 15 banf. Atâtă abonamentele câtă și inserțiunile suntă a se plăti înainte.

Nr. 16.

Brașov, Vineri, 22 Ianuarie (3 Februarie)

1893.

Brașov, 21 Ianuarie v.

În cele din urmă pare că s'ar fi cumințit și tinerele de candidă al d-lui Weckerle. De când a ajuns la putere, multă a mai bătut el călea mândului, multe încercări a făcut și pe multe căi a probat, bietul de el, să-și câștige dragostea și încrederea „națiunii“, de care simte atâtă lipsă pentru a-și întări poziția sa sdruncinată și oscilătoare, — dér tôte inzadar.

Abia acum pare că i-ar fi venit și lui mîntea la cap, pentru ca să vedă și să înțelgă, că nu cu pactări, nu cu diplomația, nu pe căi cinșite și de omenia pôte astădi ună guvernă unguresc să dobândescă încrederea „națiunii“. *Góna și ciomagul:* Fericit cel ce scie să useze aceste arme cu curagiul de căleu în contra Nemaghiarilor, căci acela a dobândit ună titlu sigur și ne'ndoios la grația „națiunii“.

Înțelegeți acum motivele, de cari a fostă condus guvernul d-lui Weckerle când a dată cătră municipii draconica ordinațiune pentru confiscarea „Memorandului“ și a „Replicei“? Sciți acum pentru ce cere el întrevenirea procurorului suprem din Clușiu în cauza „naționalistilor valahi“?

Se șoptesc în presa ungurăscă din Pesta, că guvernul tocmai în dizele acestea și-ar fi încercat pentru ultima oră norocul, de-a atrage pe șeful partidei apponyiste în partea sa, de-a mijloci o fusiune a ambelor partide și pe calea acésta a-și forma o majoritate puternică și durabilă, care să-i asigure mîntinerea la putere. Încercarea însă a rămas fără rezultat. Lui Apponyi 'i s'a pusă condiția nerevocabilă, că decă voesce să între în guvern, trebuie neapărat să renunțe la atitudinea sa față cu cestiunea militară, de ore-ce „în punctul

acesta. Maiestatea Sa e neînduplecabil și nu e dispusă a face nici o cesiune“. Asemenea condiția însă, contele Apponyi nu putea primi, de ore-ce prin acésta și-ar fi renegat principiile, și-ar fi renegat activitatea sa de până acum și s'ar fi discreditat cu desăvîșire înaintea ómenilor săi.

Astfel încercarea acésta a guvernului de a-și întări partida prin fusiune cu Apponyistii, nu numai că a rămas fără succes, dér a produs chiar rezultate contrare: a ascerbat spiritele, a paralisat epocă cu totul apropierea, ce se făcuse înainte între guvern și Apponyisti, și a mărit părătele despărțitor între aceștia și aceia.

În urma acésta, Apponyi a și început să se pregătescă de răboiu. Luniă trecută el a convocat pe aderenții săi din capitală la o conferență, cu scopul de-a lua măsură pentru a se întări și organiza. În acésta conferență, contele Apponyi a accentuat în mod demonstrativ, că el aderă la atitudinea opoziției, ba în ședința dela 29 Ianuarie a dietei, el a declarat cu tótă hotărîrea, că în esență raporturile dintre el și cei dela guvern nu s'au schimbat întrun mic și că partida lui rămâne întrun tôte pe lângă programul de mai înainte.

Lucru firesc, că în fața acestor constelațiuni răboinice și desperate, cabinetul d-lui Weckerle e avisat mai mult ca totdeauna la popularitatea și sprijinul „națiunii“.

Și prin ce ore ar puté el să-și asigure popularitatea și sprijinul „națiunii“, decă nu print' o strajnică gónă în contra Nemaghiarilor și mai ales în contra Românilor, asupra cărora se revarsă îndeosebi urgia acéstei „națiuni“? Când s'a pomenit vre-odată, ca partidele maghiare să fiă mai solide, mai însuflețite și mai pe-

trunse de focul sacru al „patriotismului“, ca atunci, când e vorba de prigionirea poporului nemaghiar?

Tisza, prin cunoscutele lui vênători după „soboli“, a cucerit tôte inimile soților săi de rassă și, învîrtind cu străjnicia biciul lui de foc asupra Nemaghiarilor, a putut să se mîntină la cîrma statului timp de 14 ani. Pentru ce déră să nu recurgă și Weckerle la acest biciu, care este un mijloc sigur pentru de-a cuceri inimile „națiunii“ și a se mîntin la cîrma țerei?

Repetăm: decă cabinetul Weckerle vré să-și întărească pozițiunea sa și să rămână cu ori ce preț la sacul cu grăunțele, n'are decăt să se facă călăul popórelor nemaghiare de sub stăpînirea sa, — și atunci sigură a dobîndit încrederea „națiunii“. În direștiunea acésta, „conciliantul“ ministru de interne Hieronymi a întreprins un pas strălucit, când—de odată cu desnădejduirea în fusiune — a luat condeiul în mână pentru de-a da ucazul în cestiunea urmării „Memorandului“, a „Replicei“ și a „agitatorilor naționalisti“.

Confiscarea Memorandului și a Replicei. Ministrul de interne, Carol Hieronymi, vré cu ori ce preț, să nu rămână mai pe jos decăt înaintășii săi în ceea ce privește persecuțiile și urmăriile contra Românilor. O telegramă din Budapesta, cu datul de 1 Februarie, aduce șoarea, că d-l ministrul de interne a dată ordin sever tuturor municipiilor, să confisce broșurile răspândite, cari tractază cestiunea română, a decă Memorandul și Replica, ér desre rezultat să încunoscînze pe procuratura supremă din Clușiu. Despre acésta monstruositate politică maghiară ne pronunțăm la alt loc al foii noastre.

Autonomia catolică ungurăscă și Biserica română gr.-unită.

IV.
Declarațiunea deputaților diecesei gr. cat. române a Oradiei marți, subțernută prin d-lă Iustinu Popfii Congresului catolic din Pesta, în ședința dela 3 Novembre 1870, tradusă după textul maghiar este următoarea:

Esclentissime D le Principe-Primate! Onorat Adunare! Când o parte a Românilor din Transilvania, Banatul Timișan și din părțile Ungariei dincolo de Tisa, în anul 1697, luna lui Febr., în adunarea loră numărosă, ținută în Alba-Carolina, sub archi-episcopul loră Teofilu, au primită uniunea cu biserica apusenă, ei au determinat precis în concludul, carele a conținut condițiunile uniunii, că numai în primirea celor patru puncte dogmatiche se unesc cu S. biserica de Roma, ér cu privire la ritual, organismul intern și disciplina bisericei loră orientale, s'au declarat a-le păstra și susține neatînse; acest simț al loră este exprimat în concludul uniunii cu următoarele cuvinte: „Ita tamen, ne per hanc unionem aliquo modo ritus aut disciplina ecclesiae graecae sensim mutaretur et latinae ecclesiae substitueretur. In iudiciis vero ecclesiasticis non secundum jus canonicum latinae ecclesiae, sed secundum graecae ecclesiae canones et disciplinam procedatur; ér punctul prim al concludului, respective al pactului uniunii s'a statorit în următoarele cuvinte: „Primo: sacram unionem continentia quatuor puncta (dogmatica) perpetuo et irremissibiliter ecclesia valachica observet et teneat, ad plura autem nullo sub praetextu adigatur.“

În acésta formă și în acest înțeles s'a sancționat pactul de uniune al Românilor prin diplomele regesc, emante în 14 Aprilie 1698 și 16 Febr. 1699. Consolidarea acéstei acți religioșe față cu pozițiunea patriei și cu impregiurările politice de pe atunci, s'a considerat de o mare momentuositate, de unde a re-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

DIPLOMAȚIA.

de Eduard Schult.
 (Urmare și fine.)

Principele Talleyrand și contele Couronel ocupară la masă locurile de onore în apropierea stăpînilor casei. Lady Seymour făcea onorurile la masă. După ce ea s'a sculat dela masă și lăsându pe óspeți singuri, Couronel, urmând îndrumării lui Talleyrand, dete un curs nehotărît conversațiunei sale cu lordul Seymour, prin o întorsătură abilă. El veni în vorbă despre arta poetică, o temă, în care intră cu plăcere poezia, care voia să strălucescă ca cunoscător în ale literaturii.

„Nu cređt. Milord“ observă Couronel, după ce lordul Seymour intră de bună voia în tema, „că talentul poetic și talentul pentru o carieră practică în fund suntă nedespărțite și în faptă nică-odată nu suntă întrunite?“

Seymour, „acésta însă nu o ași susține. Nu lipsesc exemple din timpurile vechi și nouă, că ómenii au creat poezii vrednice de cetit, și că poezi esclenți au fost bărbai harnici în cariera răboinică, diplomatică, științifică séu industrială.“

„Ah, mylord“, dize Talleyrand, care părea, că se alătură, numai ca din întemplantă și totuși cu mare interes, la părerea lui Seymour „trebuie să ți dau dreptate față de părerea contelui Couronel. Se vede, că D-ta, mylord, vorbești ca cunoscător. Chiar mie, omă prosaic, mi-se pôte întemplantă, ca cu tôte ocupațiunile mele multiple, să simtă odată necesitatea, că nu numai să mă iau după fantasii, oi și să le pun și pe hărtia.“

„Poesii dela principele Talleyrand!“ dize lordul Seymour, care voia să spună óspelii séu și lucruri plăcute și afară de aceea era și plin de curiositate. „Voesci să ne împărtășesci și nouă din acele iubite principe?“

„Ah, principele face poezii—“ „O poezie de principele Talleyrand trebuie să fiă forțe interesantă.“ „Serenissime ve rogă—“ astfel de expresii răsuna în jurul mesei.

Talleyrand zîmbi fericit și sficios. „Decă nu m'ași teme“ observă el, cu o sială neobișnuită la dînsul „să pregătesc o amară decepțiune óspeților, și cu deosebire unui cunoscător ca d-ta, mylord, atunci v'ași presenta o poezie diplomatică, pe care am făcut-o acum de curend; o am de-asupra în camera mea.“

„Iubite principe, trebuie să ni-o aduci! Nici o împotrîvire!“ esolamă lordul Seymour.

Talleyrand se ridică. „Ei bine, d-lor, vă împlinesc dorința. Dér am o rugare. Nu cetesci toomai bine; imi permiti mylord bunul nostru ospătar, a te ruga să cetesci cu vocea d-tale sonoră micul meu joc de fantasie?“

„Cu plăcere“ dize lordul Seymour. Pe când Talleyrand mergea spre camera sa, lordul Seymour porunci unui

servitor să așeze în sala de mîncare o masă deosebită luminată și lângă ea ună scaună Óspeții își întorseră astfel scaunele, ca să pôta privi comodă locul cetitorului. Talleyrand intră érași, predete lordului Seymour ună manuscris și se puse pe ună scaun. Lordul Seymour se puse la masa cea mică, desfăcu manuscrisul și ceti: „Correspondența secretă a ambasadorului principe Talleyrand cu contele Armin, ministru regesc prusian de esterne.“

Mai departe nu puté ceti. Palid și mut se lăsă pe scaun.

Oapeții erau uimiți.

„De ce nu cetesci mai departe, mylord?“ îl întrebă Talleyrand.

Lordul se ridică și dize, părăsind odaia: „Principe, sui să-ți răsbun.“

Talleyrand își luă manuscrisul; el și Couronel se complimentară înaintea óspeților, se recomandară și domnei Seymour, deoarece cu lordul nu mai pută vorbi, apoi lecară la Londra.

Lordul Seymour, făcu lucrul cel mai bun, cel puté face sub asemenea

sultat, că arhiepiscopul Atanasie, următorul lui Teofil, conchiemandu o adunare de Români mai numeroasă, ca cea precedentă, desbătut cu fruntașii bisericești și lumesii adunați pactul unui de nou, după a cărui încheiere apoi, episcopul Atanasie, vindu a lumina pe credincioșii despre noua stare a lucrurilor, a-i liniștit despre pozițiunea ocupată și a-i întări în noua lor religioasă, scrisă în pastoralul său din 1700, adresat către credincioșii săi următoarele: „*Quatuor puncta teneamus, ad plura autem nullo sub praetextu obligemur; semper integrum nobis sit servare ritum et disciplinam sanctae orientalis graecae ecclesiae, et secundum illius leges, canones, consuetudines ac sanctiones in lege, disciplina et iuribus dirigere nos ipsos.*”

Biserica Românilor, trecuți astfel în sinul bisericii universale catolice, determinându și în modul arătat pozițiunea sa specială și diferită de a surorii sale biserice latine prin ritul, dreptul canonic, disciplina, datine și organizațiune internă, este învederat, că prin această a voit a da expresiune individualității și autonomiei sale proprii și independente; e învederat mai departe, că prin numirea „valahica ecclisia“, i s'a recunoscut individualitatea națională bisericească.

De aci a urmat, că deși nou formată biserica română gr. cat. s'a pusă atunci sub inspecțiunea supremă a arhiepiscopului de Strigoni, deja papa Gregoriu XVI, în înțelesul mai jos citându a pontificelui Piu IX „pro omnibus graeco catolicis ritui adiectis in austria imperio commorantibus peculiarem ejusmodi gr. ritus hierarchiam molitus est instituere“, etc. Această idee salutară a ajuns la maturitate și s'a încarnat în România gr. cat. în anii quinquaenarii prin bula s-lui părinte Piu IX d-to 26 Novembre (sexto calend. Decembris) 1853, publicată în 22 Febr. 1854, prin care s'a fundat și s'a instituit metropolia română gr. cat. și în care se dice a-nume:

„*Quod perficere ipse (Gregorius XVI) nequivit ob difficultates et rerum et temporum, id nos, benejuvante Domino, aliqua ex parte exsequi constituimus, propriam erigendo pro Romanis in Transilvania ecclesiasticam graeci ritus provinciam, quae constet tum e dioecesi magnovarinensi, a strigoniensi archiepiscopatu subtracta, tum ex duabus novis per nos erectis dioecesibus, lugosiensi scilicet in Banatu temesiensi, et armenopolitana in Transilvania, cujus ecclesiasticae provinciae metropolitanam sedem in ecclesia fogarasiensi figere deprecavimus.*”

În întemeierea acestei provincii bisericești gr. cat. române, principele priimate de fericită memoriă, eminenta sa

împrejurări; el povesti oșpetilor încă prezenți încercarea de corupțiune față de Bertiu și toate urmările, cu cea mai mare sinceritate. „Da, d-lor“, încheiă el „principele Talleyrand m'a tras pe sfârșit. Toceam acum am primit prin un curier special o scrisoare dela d-nsul, pe care voescu să v'o cetescu; e'tă-o:

„Mylord! D-ta, ca amioș al meu, trebuie să fi cel d-tăin, care se află, că căsătoriu regelui Leopold al Belgiei cu principesa noastră s'a săvârșit în Lunia treută! Și aceea v'e va interesa, că șeful cancelariei Bertiu s'a căsătorit. El ored, că i-s'a deschis un isvor de câștig lateral pe cale diplomatică

Ală D-tale

Talleyrand.”

„Mângăie-te mylord“, d-șe suspinând ambasadorul austriac principele Eszterhazy; „că ai fost tras pe sfârșit de Talleyrand; acesta li-se întemplă și celor mai bun cursori ai diplomației.“

Ucu Paolo.

Joane Scitovszky, și a câștigat merite nemeritor, căci în înțelesul următorilor cuvinte ale numitei bulle papale: „*exhibita vobis a venerabili etiam fratre nostro archiepiscopo strigoniensi libera quoad haec metropolitici juris resignatione, a renunțiată la drepturile sale a supra metropoliei gr. cat. de Alba-Iulia.*”

Era pozițiunea de drept publică a metropoliei gr. cat. române față de primatul strigonian, se vede lamurit din cuvintele desu menționatei bulle papale, relativă la dioecesele de Făgăraș și de Oradea-Mare, prin care, cu privire a nume la diecesa primă, se enunță următoarele: „*Ad majorem omnipotentis Dei gloriam, catholicae religionis incrementum, nec non spiritualem romanorum consolationem et commodum, motu proprio, certa scientia ac matura deliberatione, nostra deque apostolicae potestatis plenitudine, dioecesim Fogarasiensem in Transilvania, quae iam inde a sua institutione metropolitana juri archiepiscopi strigoniensis ad haec usque tempora obnoxia fuit, ab eodem jure et subjectione, ejusdem metropolitanae antistitis accedente consensu praemisso, auctoritate apostolica, eximimus et dissolvimus ita, ut ipsius dioecesis antistites, ecclesiae, oppida, etc., etc., utriusque sexus personae, obsequium gradus et ordinis, a pristina, cui antea suberant, metropolitanae strigoniensis jurisdictione et quavis alia potestate et praerogativa jurisdictionali in perpetuum pariter exemptae sint et liberatae.*” Era specialmiste cu privire la diecesa oradană gr. cat., reprezentată de prezente prin subscripții, în bulla papală prin care se fundă metropolia noastră gr. cat. de Alba-Iulia, se află următoarele cuvinte: „*insuper magnovarinensem dioecosim... ab eadem jurisdictione (adeo: strigoniensi) et potestate, de metropolitana ipsius libero consensu et resignatione, in perpetuum ea ratione distrahimus et avellimus, etc.*”

Și, după toate acestea, autonomia națională și bisericească a metropoliei gr. cat. române de Alba-Iulia se statorește prin menționata bullă în următorul mod: „*Quae cum ita sint, tum magnovarinensis et fogarasiensis, tum duarum per nos erectarum, lugosiensis nimirum et armenopolitanae, dioecesium territoria, una cum ibi existentibus civitatibus, oppidis, pagis, aliisque accessoriis, in ecclesiasticam provinciam graeco catholicam unitam linguae romanae atque adeo unam archiepiscopalem metropolitanam sedem fogarasiensem Romanorum graeci ritus catholici uniti, eadem apostolica auctoritate, perpetuo quoque erigimus et instituimus.*”

D-lu Catargiu la Viena.

Diarul „Times“ din Londra publică următoarea știre importantă:

Ni-se anunță din București, că este probabil, că d-lu Catargiu, președintele consiliului de miniștri români, care la reîntorcerea sa dela Sigmaringen a avut o întrevedere cu împăratul Austriei, a explicat acestuia intențiunile guvernului român, care dorește o ameliorare a sorții Românilor din Transilvania, cu deosebire în ce privește instrucțiunea publică și legile electorale. O asemenea cerere nu pôte fi făcută în mod oficial, d-șe se speră, că în considerațiunea relațiilor amicabile ale Austro-Ungariei cu România, Maghiarii nu vor mai persista într'o politică, ce este de natură a-le înstrăina cu totul națiunea română.

CRONICA POLITICĂ.

— 21 Ianuarie.

În decursul ședinței din 30 Ianuarie a parlamentului austriac, pinu contele Taaffe o conferență cu conducătorii

celor trei mari partide, cari vor forma majoritatea, adeo cu Dr. Plener, cav. de Iaworski și contele Hohenwart, în care le împărtași rezultatul consiliului ministerial din ziua trecută ținut sub președința M. Sale. Înaintea de această conferență avu contele Taaffe o convorbire cu vice-președintele camerei deputaților Chlumecky. Considerându, că cabinetul persistă, că clubul lui Hohenwart se fi primit în întregul său în noua majoritate tripodă și în sensul acesta s'a schimbat și programul. probabil, că în curându se vor începe pertractările și se va ținti a se ajunge la un *modus vivendi*. Asupra acestui *modus* contele Taaffe mai întâie se va înțelege separat cu fiecare conducător de partid și apoi cu toți trei la un loc. Desbaterile bugetare cu toate acestea se vor continua chiar și atunci, când pertractările nu vor duce la rezultatul dorit, bugetul va fi rezolvat. Se dice, că pertractările cu stânga germană se vor începe în zilele aceste. Publicațiunea programului se va face ceva mai târziu.

După cum se asigură, mesagiul de deschidere al parlamentului engles, va constata, că între Britania mare și toate puterile există raporturi amicale. El va anunța, că bilul *home rule* pentru Irlanda va fi primul proiect de lege în noua sesiune. Discursul tronului va anunța apoi și alte proiecte de legi asupra scurtării perioadei legislative, asupra revizuirii listelor electorale, asupra scaderii duratei domiciliare pentru capacitatea de alegere, apoi mai multe proiecte la uestiunea muncitorilor, pregătiri pentru separarea bisericii de stat în Scoția și Wales precum și asupra administrației locale. Mesagiul va cuprinde și declarațiunea, că trupele trimise în Egipt nu însămnă o schimbare în politica față de Egipt.

O telegramă din Berlin aduce șirea, că în cercurile politice de-acolo a făcut mare senzație nisce vorbiri politice, ținute de trei generali germani, despre rășboiu. Toți trei generalii s'au exprimat, că pe orizontul politic se arată nori ameintători. Skopp, salutându pe împăratul, ca pe principele păcii, d-șe: „Dacă împăratul, ia sabia în mâna sa, atunci el n'o va ascunde în teco, până când nu liberă patria de cel din urmă dușman, s'eu până când înfrântă dimpreună cu poporul său nu va zăce la pământ. Rășboiul se apropie; dea Dumnezeu ca el să afe națiunea germană grupată în jurul principilor săi. S'e primivă d'ea la împăratul, care a înțelesu serioșitatea timpului și care prin representații săi a provocat poporul să se îngrijască de marea pregătire“. Foile liberale germane din Berlin, luându notiță despre aceste vorbiri publice totu-odată și ultimul discurs al lui Caprivi din care transpiră un spirit mai conciliant.

SCRILE DILEI.

— 21 Ianuarie.

Procuror „valahisoru.“ (Eloláhosító ügyész). Sub acest titlu publică foile din Budapesta (Pesti Napló nr. 30 din 1893) șirea, că la procuratura regesă din Biserica-albă s'au aflat, că 18 paștori de arestanți nu știu ungureș. L. Lobmayer, marele descendent al lui Tuhtum și ca Ungur nou, totodată procuror suprem-substitut al curtea de apel din Segedin, a dat în urmarea acestui fapt de romanisare (?) ordinațiunea, ca de peștorii la arestanți numai cei ce știu ungureș să se aplice. Un reprezentant al statului, chemat a apăra drepturile cetățenilor în stat — nu e iertat să dea o ordinațiune atât de nedreptă și calcătoare de lege pozitivă. Apoi nu-i mirare dacă procurorii subalterni vedu în totu ce nu e maghiar, agitațiune. Nu cumva li va veni în minte d-lui Lobmayer să zelul său de a opri romanisarea — ca vizitându aresturile și aflându că arestanții nu știu ungureș să-i trimtă acasă și să-i eschidă de la beneficiul de a ro-

manisa aresturile regesce ungurești? Trist e deo cei ce stăpănesc această amară țară au ajuns așa de departe. încât și la bieții servitori panduri, paștorii de arestanți, încă invidiază cea bucată amară de pâne — d-șe „Luminătorul“.

— x —

Mincinos și obraznic. În numărul 279 din 1892 al foiei noastre. am publicat, la rubrica „Scirile d-șei“, sub titlul „Argus?“ o notiță. în care am rectificat nisce aserțiuni răntăcioșe ale unui „foleton stă“ al „Unirei“ din Blășiu susținute cu intenția de a învrăjbi societatea de-aolo. Am cerut atunci dela „Argus“ să se declare. După o tăcere de o lună de zile „Argus“ se și „declară“ în Nr. 4 al „Unirei“ din a. c. în „declarațiunea“ sa însă „Argus“ cade din nou în păcatul, ce cu dreptul cuvânt pôte să i lu impute ori ce omă cu mintea și inima la loc, în păcatul — minciunii. „Argus“ susține „morșore“, că în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 149 din 1892 s'a publicat „o scrișore“ în care se vorbesce despre pudratul și fumatul damelor în genere, d-șe fiindcă „scrișore“ e datată d-n Blășiu, urmază după logica sorintă a lui „Argus“, că femeile, despre cari se vorbesce în cea „scrișore“ nu pôte să fi decât damele din Blășiu. În fața acestei obraznicii, ne vedem din nou silți a constata, că în „Gazeta Transilvaniei“ nu s'a publicat nici o corespondență, nici o „scrișore“, nici un foleton, în care s'ar dice că „damele din Blășiu se pudreză pre tare și fumază“. Provoacă d-șe din nou pe năzdrăvanul „Argus“ să ne arate acela Nr. din „Gazeta Transilvaniei“ în care se vorbesce expres despre pudratul și fumatul damelor din Blășiu și să nu umble ca procurorii ungureși, a căuta printre șire argumente prin cari să se acopere micimea lui sufletescă, neadevărul și impertinența falselor sale aserțiuni. Până când „Argus“ nu va fi în stare să ne dovedeșă această, nu putem să-l considerăm decât ca pe un mincinos și obraznic, care, o repetim, cu intenția ambă să învrăjbeșă societatea din Blășiu. La celelalte murdării ale lui „Argus“ din Nr. 4 al „Unirei“ ținem de subdemnitatea noastră a reflecta. În același timp însă nu putem să ne exprimăm compătimirea noastră față de persoana d-lui redactor responsabil al foii din „Piscul Târnaveilor“, că se lasă a fi sedus de publice lucruri atât de proste în monitorul „adevăralu“, lucruri cari nici decât nu pôte să contribuie la „reputațiunea“ atât de multă buciată a „Unirei“.

— x —

Convenții comerciale cu România. În 19 Ianuarie s'au schimbat ratificările pentru convențiunea comercială între Italia și România între d-lu Bolatti, prim-secretar și însărcinat de afaceri al Italiei, și d-lu Al. Lahovari, ministru de externe. Totu atunci s'au schimbat între d-lu Hartenge, însărcinatul de afaceri al Mării Britanie și d-lu Al Lahovari, ministru de externe, ratificările convențiunei între România și Anglita. Ambele aceste convenții intră în vigore pe ziua de mâne.

— x —

Măsură în contra colerei. Cetim în „Timpul“: În urma unei înțelegeri între puteri se va ține în curându, probabil la Dresda, o conferință internațională relativă la cestiile carantinare și la măsurile, cari ar trebui să fi luate în cazul reaparițiunei colerei la primăveră.

— x —

Clericarismul în Spania. Din Barcelona se telegrafiază următoarele: Un meeting de studenți liberali a blamat greutățile opuse la deschiderea unei capele protestante la Madrid. Mai mulți ultramontani au venit să facă șgomot, în urmă s'a iscut și o certy. Poliția a disolvat intrunirea și a făcut mai multe areștări.

— x —

Vulcani în erupțiune. Se vestesce din New York: Nisce telegrama din Paderborn Beak vestesce erupțiunile unor vulcani din cantonul de Rio la Riba și în Noula Mexic. Unul din acești vulcani era crequt stins dela 1821. În luna Decembrie, trecută, s'a vedut isbuinind în vârful muntelui fum și lava, apoi lava a început a curge, răspândind se pe o rață de două miluri. Cutremure de pământ s'au simțit la Cordoba, Orizaba și în Mexic. Din vulcanul dela Orizaba se aud uruituri surde. Există temeri de o erupțiune și aci. În fî-care nopte cerul e iluminat de scâteile, cari iesu din gura vulcanului.

— x —

Baltă militară. Sergenții majori și cei de unu rang, cu dânsii din garnisonul din locu, voru da unu baltă în 8 Februarie n. c. în sala hotelului Central Nr. 1. Începutul la 8 ore séra.

—x—

Mortalitatea în Brașov. Din 22 până în 28 Ianuarie au murit aici 13 persoane și adevă: 1 de tifus, 1 de tuberculoză, 1 de apărindere de plămân și 10 de alte bóle. Prin urmare se vine pe 1000 locuitori calculat pe an: 206.

O afacere Panama în Italia.

Afacerea, ceia la începutu diarele italiene îi daseră numele *il Panamino*, amenință a lua proporțiile unei întregi Panama... Nicl d. Giolitti, care la începutul acestei afaceri declarase cu în dignare, că până va fi elu prim-ministru, nu va permite să se reediteze o afacere Panama în Italia, — nicl d. Giolitti nu mai e acum atătă, — în transigență, oi consimte a răspunde la întrebări și interpelări asupra afacerii Bâncilor.

E vorba și aci, ca și în Franca, de ómeni influenți amestecați în afacerea Bâncilor. Se dice, că d. Taulongo, arestatul directoru al Bâncoei romane, ar poseda și elu o listă analógă cu cea faimósa a acelu 104 deputați franceși. Lista d-lui Taulongo, căreia i-a dată numele de „Cartea de aur”, se dice, că ar fi de pus-o într'unu locu siguru, la Vatican.

Acéstă „Cartea de aur” ar coprinde număróse scrisori íscărite de ministri și alți ómeni influenți, carl l-au invitatú séu i au recomandatú să facă nescóe operații, carl au fostú puuotul de mánecare alú încuercăturilorú în carl a ajunsú pe urmă Banca.

Pe urma acestorú recomandații portofoliulú Bâncoei a strínsú unú întregú stoóu de trate semnate de ómeni politici și diariști, toți mai multú séu mai puținú solvabil. Porniți odatú pe acestú povârnișú, administratorii au începutú a delapidá pe scóatela lorú și, puținú câte puținú, réulú a devenitú ireparabilú. Se mai asigurá apoi, că la ultimele alegeri, Banca romaná a contribuitú multú la cheltuelile de propagandá și publicitate în favorulú candidaturilorú oficiale...

În privința punerii ilegale în circulația a unei sume enorme de bilete de bancă, totá lumea pare a fi de acórdú a imputá celú puținú óre-care negligență de controlú guvernulú. Cifra legalá a circulației Bâncoei romane e de 75 milioane, și acéstă sumá a fostú întrecutú cu celú puținú 60 de milioane. Pentru a se masca acestú excedentú de circulația se întrebuișta unú sistemú ingeniosú, care consta în a face, pe de o parte, versăminte fictive în conturi coreute și, de altá parte, a deschide credite unoró ómeni de paie carl represintau pe administratori. Guvernatorulú, d. Taulongo casierulú D. Lazzaroni, astádi arestatú, și prințulú Terlonia, cunoscú aveastú felú conturi coreute în numele lorú proprii, ceea ce deja e mai multú decâtú anormalú, cáci aceste conturi coreute aveau să fiá controlate totú de cei în profitulú carora erau deschise!

Conivența în care Banca romaná era cu Banca din Neapoli, — unde, după cum se scie, casierulú Cucciniello lasase unú golú de 2 jum. milioane, — acéstă conivența forméza una din părțile cele mai ciudate ale acestei afaceri nenorocite. Era adevă obiceulú a se masoca golurile din o Bâncoá séu alta prin procedeur de bună vecinătate. Când se vestea o inspectiá la Banca din Neapoli, casierulú se imprumuta de la mână la mână la Banca romaná cu cele câte-va milioane de carl avea nevoie și pe carl se grába să le înapoeze îndatá ce se termina inspectia; și totú așa, când se anunța o inspectiá la Banca romaná, banca din Neapoli îi întorcea serviciulú.

Când, după cererea de anchetá parlamentár a d-lui Colajanni, s'a ordonatú o inspectiá simultană în tóte bâncoile de emisiune, casierulú din Neapoli a cređutú

mai prudentú s'o stérgá la sáuótósa; a fostú prișú însé. Discuția motiunilorú de anchetá parlamentáră în tóte acóste afaceri s'a amânátú pe trei luni.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Blașiu, 29 Ian. n. 1893.

St. D-le Redactor! Cine a urmăritú cu atențiune corospondențele apărute în foiletonulú „Unirii” Nr. 50-52 din an. tr. și Nr. 4 din a. c., datate din Blașiu și subscrise de „Argus”, acela de sigurú va fi observatú, ceea ce am observatú și eu, că adevă Argus vorbesce numai din tóle, vorbesce despre câte verđi — uscate, nu e obiectivú nicl de cum și în totú modulú voescóe a se afișa de orititú din Blașiu, și încá — după cum cugetá d sa, — de criticú de frunte, care e chlámatú a da lecțiunú publicului românú din Blașiu; care e chlámatú a batjocuri și a lua în zeflemea damele și alte persoane, carl nu aparținú olicei Argosiane.

Dér să revinú asupra celorú scrisé de „Argus.”

În nr. 50 din an. tr. alú „Unirei”, „Argus” atacá în modú bruscu purtarea damelorú din Blașiu cu ocasiu primei serate literare au ocasiu în favorulú reuniunei femeilorú. I a răspunsú o anumitú damé: „Maria”, totú în „Unirea” nr. 51, dovedindú i până la evidența, că „Argus” n'a avutú dreptulú, n'a avutú nicl o basá de a ataca în astfelú de modú impertinentú damele din Blașiu.

„Argus” însé, nevoinđú a rămâné datorú „Mariei”, îi răspunde totú în foia „Unirei” nr. 52 din an. tr., unde dice: „Dér eu nicl n'am criticatú publiculú dela serata din 3 Decemvre. N'am díșú nicl acea, că dómnele din Blașiu se pudrézú prea tare și cá fuméza în publicú, după cum cetisemú — pare-mi-se astá primáverá — în „Gazeta Transilvaniei” într'o corospondența din Blașiu, subscrísá totú de o „Maria”.

Dér să vedemú, ce a scrisú „Maria” și cum a înțelesú „Argus” cele scrisé?

„Maria” a scrisú, în foia „Gazetei Transilvaniei” nr. 149 din an. tr. despre: „Frumsetá artificialá.”

În acestú foiletonú „Maria” nicl-decátú nu vorbesce despre anumite dame, din *anumitú locú*; oi a scrisú despre dame în generalú. „Maria” a descrísú numai aceea, ce a observatú în generalú, ca defectú la dame.

Eu am cetitú și recetitú numita foia a „Gazetei Transilvaniei”, unde a scrisú „Maria”, cu ochi póte mai ageri decâtú ai lui „Argus”, dér nu cu intențiunea lui de a aplica cele scrisé de „Maria” numai și numai la damele din Blașiu; nicl n'am folositú acea falsá exegeticá de a esplica înțelesulú cuvintelorú, a dícerilorú și fraselorú altfelú, decum a voitú a le înțelege autóra, și cum trebuie să le înțelegá ori ce omú cu minte sánétósá. Dícu, nu cu intențiunea de a suci și resuci înțelesulú, oi cu intențiunea, ce trebuie să o aibá ori ce omú, care iubescóe adevérulú, adevă cu intențiunea: de a aráta, cá ceea ce a scrisú „Maria” nu s'a scrisú cu considerare lá referințele locale, oi s'a scrisú în generalú.

Astfelú înțelegú eu scrisórea „Mariei”, și credú, cá așa o pricepe ori și oine, care judecá obiectivú și seriosú.

Dér să vedemú cum și seriosú „Argus” — foiletonulú „Mariei” despre „Frumsetá artificialá?” Elú încá a cetitú acéstá foia, dér ori nu a înțeles'o ori cu intențiunea a înțeles'o réu, numai ca să o póta esplica după gustulú d-sale.

Cá a înțeles'o réu, sé vede din rês punsulú, ce i-lú dá „Gazetei” în foia „Unirii” Nr. 4 din a. c. Anume „Argus”, după ce îndrugá câte verđi — uscate, dice: „Íusé ar putea díce cineva: În cuvintele Mariei, la carl te ai provocatú, nu se face amintire despre damele din Blașiu, oi se vorbesce despre femeii în generalitate. — Răspundú: Și asta e adevératú — în câtva.” (De ce numai în-

cátva? Cáci numai acéstá e adevératú și vorba *incátva* nu mai are locú aici. Ori dórá s'a pusú pentru-cá așa-i vine mai bine la scóatela lui „Argus”; cáci numai punéndú cuvéntulú „incátva” poté sé dea în damele din Blașiu. Ce mari serviiu facú câte odatá unele cuvinte nevinovate — Cor) „Dér întrebú eu, pe cine a putatú avea „Maria” din Blașiu în primulú locú în vedere, când a díșú: „Cu unú felú de uimire și compátimire *privescú* fețele sulemenite scl., deócá nu pe damele din Blașiu, pe carl în tóte dílele póte și are ocasiu să le *privescú*? Oare nu este unú adevérú psihologicú, cá omulú sé îndemná la lucru prin imprejurárele din afará, între carl petrece?” etc.

Fórté greșescóe „Argus”, când subliniézá verbulú *privescú*, și apoi basándú-se pe acéstá, — cáci ce altú sensú póte avea sublinarea? — deduce: cá „Maria” a înțelesú numai și numai damele din Blașiu. „Maria” a folositú fórté logicú presentulú verbului *privescú*, deórece adevérú verbu folositú în timpulú presentú arátá, cá privirea aceea póte fi ori și unde, și ori și când, nu e restrínsá numai la cerculú damelorú din Blașiu și la unú anumitú timpú. Arátá privivirea la unú lucru, cere totdeuna și pretutinde nea s'a întemplatú, se întemplá și se va întemplá și în viitorú. Și apoi e sciutú — de cine e sciutú — cá atuncl când unultú și același lucru se repetézá, se efectuiescóe în conítú în timpú și spațiu, acelú lucru totdeuna e presentú pentru ómenime; grándú dea despre acelu lucru folosimú totdeuna presentulú verbului, ca pe unultú, care arátá continuitatea lucrării. Spre exemplu: „C'unú felú de uimire *privescú* frumsetá naturei etc. Cá unú felú de întristare *privescú* sórtéa omulú supusá morții” etc. Fiind-cá *frumsetá naturei*, precum și *mortea*: au fostú, suntú și vorú fi totdeuna, până când va exista universulú și ómenii întránsulú. Éta a unversulú și ómenii *incátva*. Éta bine și fórté logicú presentulú verbului *privescú*. „Argus” însé a stelit'o réu cu acéstá; arátá, cá nu-și înțelege limba.

(Va urma).

ULTIME SCIRI.

Colonia, 1 Februarie. Se anunță din Petersburg dícurulú „Kölnische Ztg”, cá în cercurii bine informate de acolo se considerá ca adevératá scirea despre retragerea ambasadorului rusú din Parisú, br. *Mohrenheim*. Retragerea lui însé se va întemplá mai târđiu, pentru ca să se evite ori ce aparențe, carl arí aréta, cá ea stá în legáturá cu scandalulú Panama.

Petersburg, 1 Februarie. Ministrulú sêrbescú de culte, a cerut dela comisiunea rusescá pentru invétámentul public, carl profesori sé propunú limba rusescá în șólele sêrbesci. Numita comisiunea a și delegatú 12 profesori rusi, carl în scurtú timpú vorú fi chlámați în Sêrbia, unde deja studiarea limbei rusesci s'a făcutú obligátore pentru elevii tuturorú șólelorú.

Viena, 1 Februarie. Ieri s'a ținutú o conferența, între ministrulú-președinte conte *Taaffe*, și d-nii *Plener*, ér mai târđiu între conducătorii stângei *Kuenburg* în prezența contelui *Kuenburg*. Totú în timpulú acela au conferitú ministrii *Falkenhayn* și *Schönbörn* cu contele *Hohenwart* și *Deym*. Formarea maiorității trebuie a se privi ca zádárnicitá.

Literaturá.

A apárutú:

Almanach de la Libre Parole 1893. Paris. Prețulú unui esemplarú 50 centime. Acestú almanach conține mai multe ilustrațiuni între carl: Eduard Drumont și marchisulú de Morés, valoróși șefti ai

partidului anti-semitá din Franca. Partea politicá-literárá: Procesulú lui Drumont și alú marchisului Morés. Une forét juine, etc. etc.

*

Vinderea lui Isusú, tragediá în 4 acte, (scrisá în versuri) de S. P. Simoná, preotú în Șomfalóu, (p. u. Beszterceze). Formatú 8° de 60 pag. Prețulú 35 crucer.

NECROLOG. Demetriu Ciorogariu din Peciua-románá, a rēposatú la 17(29) Ianuarie c. în anulú alú 80-lea alú vieței și alú 57-lea alú cásătoriei. Ilú jálesce întrista-i sóția Maria n. Bontiloviciú cu doi fi și doué fiice ale sale, gineri, norá și număróși nepoți. — Fiá-i tērēna ușorá!

DIVERSE.

Unú nou felú de duellú. Lángá Sarnia (America de Nordú) în una din sēptámánile trecute, s'a întemplatú unú straniu duellú între doi tineri, anume Maru Carter și Jerry Alkins. Motvulú certei a fostú, ca în tot dauna, o frumoá domnișórá. Carl și Alkins iubeau améndoi pe acéstá fatá și ea, neșóindú pe care sé alégá, dintre cei doi rivali, acéștia convenirá a se bate în duellú și aleserá, ca armá biciulú. Pe terenú cei doi combatanți se desbrácará de haine, până ce rămaserá în pielea gólá, apoi începurá a 'și da unultú altuia loviturú puternice de biciú. Duellulú a ținutú fără întrerupere unú céșú și jumátate. Ambii duellanți s'firșirá prin a fi ruđți de obo-rándá, fără ca vre-unulú din ei sé se declare învinsú. Nu se scie acum cáruia din cei doi duellanți va suride disputata fatá.

Mortú arsú pe rugú. Se scie din Londra, cá dr. William Price, mortú la Llantrissant, lángá Cardiff 'și exprímase dorința de a fi incineratú. În condițiuni, în adevérú carl te facú sé rămái umitú. Price a lásatú prin testamentú, cá după mórte elú sé nu fiá arsú într'unú cup-torú, ci pe unú rugú ast-felú ca fiácările sé se înalte libere spre cerú. Conformú termenilorú chiar aie testamentulú séu, unú rugú, compusú din lemne și carbunú de páméntú a fostú înálțatú pe câmpia de la Caerlon, corpulú îmbrácatú a fostú aședatú susú pe rugú și înaintea unui publicú numerosú, femeia și copii lui Price au datú focú lemnelorú și carbunilorú. „Dorescú,” adóga testamentulú lui William Price, „ca sé nu se încerce nimeni ca s'ímí culéga cenusá, dér ca ea sé se lase sé ajute érbá se órécóe, și florile câmpului sé se desvólte!” Și în toc-mai așa s'a făcutú cu cenușa lui William Price.

Solubilitatea sticlei în apă. D. Kohl-vansch, profesorú la facultatea din Stockholm, a demonstratú într'o lucrare a sa, cá sticla este solubilá în apă. La temperatura de 18° o micá cantitate din interiorulú unei sticle, în care se afiá apă, se disolvá ca zachărulú. Cantitatea este omeopaticá în primile díle și aprópe în-finitesimalá după dílele d'întáitú. Într'a-devérú în dílele d'întáitú, se disolvá dintr'o sticlá a 6-a dintr'o parte dintr'unú miligramú de fiá-care centimetru cubicú de apă și de fiá-care centimetru pátratú de suprafața; după câte-va díle se va disolva numai $\frac{1}{15000}$. Asta numai în casulú când sticla este bună, deócá ea este rea cantitatea disolvatá este de 10 ori mai mare. Sticlele cu basá de potasá suntú mai solubile de cáttú acelea obți-nute cu soda, dér și o cantitate de silice augmentézá solubilitatea sticlei.

Calități ale unei cafele bune. Să fie preparatá de mocá curatá, veritabilá și clará ca sórele, négrá ca draou, ferbinte ca iadulú și dulce ca amorulú.

Proprietárú Dr. Aurel Muresianu.

Redactorú responsabilú: Gregoriu Malorú

sultat, că arhiepiscopul Atanasie, următorul lui Teofil, conchiemandu o adunare de Români mai numărösă, ca cea anterioară, desbătut cu frunzașii bisericești și lumesci adunați pactul uniunii de nou, după a cărui încheiere apoi, episcopul Atanasie, voindu a lumina pe orădincioși despre noua stare a lucrurilor, a-i liniștit despre pozițiunea ocupată și a-i întări în noua lor religioasă, scrisă în pastoralul său din 1700, adresat către credincioșii și următoarele: „*Quatuor puncta teneamus, ad plura autem nullo sub praetextu obligemur; semper integrum nobis sit servare ritum et disciplinam sanctae orientalis graecae ecclesiae, et secundum illius leges, canones, consuetudines ac sanctiones in lege, disciplina et iuribus dirigere nos ipsos*“.

Biserica Românilor, trecuți astfel în staulul bisericești universale catolice, determinându și în modul arătat pozițiunea sa specială și diferită de a surorii sale bisericești latine prin ritul, dreptul canonic, disciplina, datine și organizațiune internă, este învederată, că prin această a voit a da expresiune individualității și autonomiei sale proprii și independente; e învederată mai departe, că prin numirea „valachica eoclesia“, i s'a recunoscut individualitatea națională bisericească.

De aci a urmat, că deși nou formată biserica română gr. cat. s'a pusă atunci sub inspecțiunea supremă a arhiepiscopului de Strigoni, deja papa Gregoriu XVI, în înțelesul mai jos citându a pontificelui Piu IX „*pro omnibus graeco catholico ritui adiectis in austriaco imperio commorantibus peculiarem ejusmodi gr.-ritus hierarchiam molitus est instituire*“, etc. Această idee salutară a ajuns la maturitate și s'a încarnat la Români gr. cat. în anii quindecenarilor prin bulla s.-lui părinte Piu IX d.-to 26 Novembre (sexto calend. Decembris) 1853, publicată în 22 Februar 1854, prin care s'a fundat și s'a instituit metropolia română gr. cat. și în care se dice a-nume:

„*Quod perficere ipse (Gregorius XVI) nequivit ob difficultates et rerum et temporum, id nos, benejuvante Domino, aliqua ex parte exsequi constituimus, propriam erigendo pro Romanis in Transilvania ecclesiasticam graeci ritus provinciam, quae constat tum e dioecesi magnovaradinensi, a strigoniensi archiepiscopatu subtracta, tum ex duabus novis per nos erectis dioecesibus, lugosiensi scilicet in Banatu temesiensi, et armenopolitana in Transilvania, cujus ecclesiasticae provinciae metropolitica sedem in ecclesia fogarasiensi figere decrevimus*“.

În întemeierea acestei provincii bisericești gr. cat. române, principele-pri-mate de fericită memoriă, eminenta sa

Joane Seitovszky, și a câștigat merite nemeritabile, oaci în înțelesul următoarelor cuvinte ale numitei bulle papale: „*exhibita nobis a venerabili etiam fratre nostro archiepiscopo strigoniensi libera quoad haec metropolitici juris reservatione*“, a renunțat la drepturile sale a supra metropoliei gr. cat. de Alba-Iulia.

Era pozițiunea de drept publică a metropoliei gr. cat. române față de primatul strigonian, se vede lamurit diu cuvintele desu menționatei bulle papale, relativă la dieceesele de Făgăraș și de Oradea-Mare, prin cari, cu privire a nume la diecesa primă, se enunță următoarele: „*Ad majorem omnipotentis Dei gloriam, catholicae religionis incrementum, nec non spiritalem romanorum consolationem et commodum, motu proprio, certa scientia ac matura deliberatione, nostra deque apostolicae potestatis plenitudine, dioecesim Fogarasiensem in Transilvania, quae iam inde a sua institutione metropolitana juri archiepiscopi strigoniensis ad haec usque tempora obnoxia fuit, ab eodem jure et subjectione, ejusdem metropolitani antistitis accedente consensu praemisso, auctoritate apostolica, eximimus et dissolvimus ita, ut ipsius dioecesis antistites, ecclesiae, oppida, etc., etc., utriusque sexus personae, cujuscumque gradus et ordinis, a pristina, cui antea suberant, metropolitanae strigoniensis jurisdictione et quavis alia potestate et praerogativa jurisdictionali in perpetuum pariter exemptae sint et liberatae*“. Era specialminte cu privire la diecesa oradeană gr. cat., reprezentată de presinte prin subscripții, în bulla papală prin care se fundă metropolia noastră gr. cat. de Alba-Iulia, se află următoarele cuvinte: „*insuper magnovaradinensem dioecesim... ab eadem jurisdictione (adece: strigoniensi) et potestate, de metropolitana ipsius libero consensu et reservatione, in perpetuum ea ratione distrahimus et avellimus, etc*“.

Și, după toate acestea, autonomia națională și bisericească a metropoliei gr. cat. române de Alba-Iulia se statoresce prin menționata bullă în următorul mod: „*Quae cum ita sint, tum magnovaradinensis et fogarasiensis, tum duarum per nos erectarum, lugosiensis nimirum et armenopolitanae, dioecesium territoria, una cum ibi existentibus civitatibus, oppidis, pagis, aliisque accessoriis, in ecclesiasticam provinciam graeco catholicam unitam linguae romanae atque adeo unam archiepiscopalem metropolitica sedem fogarasiensem Romanorum graeci ritus catholici uniti, eadem apostolica auctoritate, perpetuo quoque erigimus et instituimus*“.

D-lu Catargiu la Viena.

Diarul „Times“ din Londra publică următoarea știre importantă:

Ni-se anunță din București, că este probabil, că d-lu Catargiu, președintele consiliului de miniștri români, care la reîntorcerea sa dela Sigmaringen a avut o întrevedere cu împăratul Austriei, a esplicat acestuia intențiunile guvernului român, care dorește o ameliorare a sôrtei Românilor din Transilvania, cu deosebire în ce privește instrucțiunea publică și legile electorale. O asemenea cerere nu pôte fi făcută în mod oficial, d-er se speră, că în considerațiunea relațiilor amicabile ale Austro-Ungariei cu România, Maghiarii nu vor mai persista într'o politică, ce este de natură a-le înstrăina cu totul națiunea română.

CRONICA POLITICĂ.

— 21 Ianuarie.

În decursul ședinței din 30 Ianuarie a parlamentului austriac, ținu contele Taaffe o conferență cu conducătorii

celor trei mari partide, cari vor forma majoritatea, adecă cu Dr. Plener, cav. de Iaworski și contele Hohenwart, în care le împărtași rezultatul consiliului ministerial din ziua trecută ținut sub președința M. Sale. Înaintea de această conferență avu contele Taaffe o convorbire cu vice-președintele camerei deputaților Chlumecy. Considerându, că cabinetul persistă, că clubul lui Hohenwart se fi primit în întregul său în noua majoritate tripodă și în sensul acesta s'a schimbat și programul. Probabil, că în curându se vor reîncepe negocierile și se va ținti a se ajunge la un *modus vivendi*. Asupra acestui *modus* contele Taaffe mai înteu se va înțelege separat cu fiecare conducător de partid și apoi cu toți trei la un loc. Desbaterile bugetare cu toate acestea se vor continua chiar și atunci, când negocierile nu vor duce la rezultatul dorit, bugetul va fi rezolvat. Se dice, că negocierile cu stanga germană se vor începe în zilele aceste. Publicațiunea programului se va face ceva mai târziu.

După cum se asigură, mesagiul de deschidere al parlamentului engles, va constata, că între Britania mare și toate puterile există raporturi amicale. Elu va anunța, că bilul *home rule* pentru Irlanda va fi primul proiect de lege în noua sesiune. Discursul tronului va anunța apoi și alte proiecte de legi asupra scurtării perioadei legislative, asupra reviderii listelor electorale, asupra scaderii duratei domiciliare pentru capabilitatea de alegere, apoi mai multe proiecte la uestiunea muncitorilor, pregătiri pentru separarea bisericești de stat în Scoția și Wales precum și asupra administrației locale. Mesagiul va cuprinde și declarațiunea, că trupele trimise în Egipt nu însamnă o schimbare în politica față de Egipt.

O telegramă din Berlin aduce știrea, că în cercurile politice de-acolo a făcută mare senzația nisce vorbiri politice, ținute de trei generali germani, despre război. Toți trei generalii s'au exprimat, că pe orizontul politic se arată nori ameintători. Skopp, salutându pe împăratul, ca pe principele păcii, dice: „*Dece împăratul, ia sabia în mâna sa, atunci elu n'o va ascunde în teca, până când nu liberă patria de cel din urmă dușman, seu până când înfrântă dimpreună cu poporul seu nu va zace la pământ. Războiul se apropie; dea Dumnezeu ca elu se afle națiunea germană grupată în jurul principilor săi. Se primă d-eră la împăratul, care a înțelesu serioșitatea timpului și care prin representații săi a provocat poporul să se îngrijască de marea pregătire*“. Foile liberale germane din Berlin, luându notiță despre aceste vorbiri publice totuodată și ultimul discurs al lui Caprivi din care transpiră un spirit mai conciliant.

SCRILE DILEI.

— 21 Ianuarie.

Procurorul „valahisoru.“ (Eloahositó ügyész). Sub acest titlu publică foile din Budapesta (Pesti Napló nr. 30 din 1893) știrea, că la procurătura regescă din Biserica-albă s'au aflat, că 18 paștorii de arestanți nu știu ungerese. Lobmayer, marele descendent al lui Tuhtum și ca Unguru nou, totodată procuror suprem substitut la curtea de apel din Segedină, a dat în urmarea acestui fapt de romanisare (?) ordinațiunea, ca de paștorii la arestanți numai cei ce știu ungerese să se aplice. Un reprezentant al statului, chiamat a apăra drepturile cetățenilor în stat — nu e iertat să dea o ordinațiune atât de nedreptă și calcătoare de lege pozitivă. Apoi nu-i mirare deocă procurorii subalterni vedu în tot ce nu e maghiar, agitațiune. Nu cumva li va veni în minte d-lui Lobmayer sa zelul său de a opri romanisarea — ca vizitându aresturile și aflându că arestanții nu știu ungerese să-i trimtă acasă și să-i eschidă de la beneficiul de a ro-

manisa aresturile regesci ungerese? Trist e deca cei ce stapănesc această amară țară au ajuns așa de departe, încatu și la bieții servitori panduri, paștorii de arestanți, încă invidiază acea bucată amară de pâine — dice „Luminătorul“.

—x—

Mincinos și obraznic. În numărul 279 din 1892 al folei noastre, am publicat, la rubrica „Scirile dilei“ sub titlul „Argus?“ o notiță în care am rectificat nisce aserțiuni rătăcioșe ale unui „foleton stă“ al „Unirei“ din Blasiu susținute cu intenția de a învrăjbi societatea de-acolo. Am cerut atunci dela „Argus“ să se declare. După o tăcere de o lună de zile „Argus“ se și „declară“ în Nr. 4 al „Unirei“ din a. c. În „declarațiua“ sa îns „Argus“ cade din nou în păcatul, ce cu dreptul cuvânt pôte să i lu impute ori ce omu cu mintea și inima la loc, în păcatul — minciunii. „Argus“ susține „morțosu“, că în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 149 din 1892 s'a publicat „o scriere“ în care se vorbesce despre pudratul și fumatul damelor în genere, d-er fiindcă „scrisore“ e datată d-n Blasiu, urmăz după logica sorintă a lui „Argus“, că femeile, despre cari se vorbesce în acea „scrisore“ nu pôte să fi decăta damele din Blasiu. În fața acestei obraznicii, ne vedem din nou silți a constata, că în „Gazeta Transilvaniei“ nu s'a publicat nici o corespondență, nici o „scrisore“, nici un foleton, în care s'ar dice că „damele din Blasiu se pudreză pre tare și ruméză“. Provocăm d-er din nou pe năzdrăvanul „Argus“ să se arate acelu Nr. din „Gazeta Transilvaniei“ în care se vorbesce expres despre pudratul și fumatul damelor din Blasiu și se nu umble ca procurorii ungeresi, a căuta printre șire argumente prin cari să-și acopere micimea lui sufletescă, neadevărul și impertinența falselor sale aserțiuni. Pauă când „Argus“ nu va fi în stare să ne dovedesă această, nu putem să-l considerăm decăta ca pe un mincinos și obraznic, care, o repețim, cu intenția umblă să învrăjbesă societatea din Blasiu. La celelalte murdării ale lui „Argus“ din Nr. 4 al „Unirei“ ținem de subdemnitatea noastră a reflecta. În același timp îns nu putem să ne esprimăm compatițiunea noastră față de persoana d-lui redactor responsabil al folei din „Piscul Tarnaveilor“, că se lasă a fi sedusă să publice lucruri atât de proste în monitorul „adevărului“, lucruri cari noi decăta nu pôte să contribuiesă la „reputațiua“ atât de multă buciată a „Unirei“.

—x—

Convenții comerciale cu România. În 19 Ianuarie s'au schimbat ratiocările pentru convențiunea comercială între Italia și România între d-l Bolatti, prim-secretar și însărcinat de afaceri al Italiei, și d-l Al. Lahovari, ministru de externe. Totu atunci s'au schimbat între d-l Hartenge, însărcinat de afaceri al Mării Britanie și d-l Al. Lahovari, ministru de externe, ratificările convențiunei între România și Anglita. Ambele aceste convenții intră în vigore pe qua de mâne.

—x—

Măsuri în contra colerei. Cetim în „Timpul“: În urma unei înțelegeri între puteri se va ține în curându, probabil la Dresda, o conferență internațională relativă la cestiune carantinară și la măsurile, cari ar trebui să fi luate în casul reaparițiunei colerei la primăveră.

—x—

Clericarismul în Spania. Din Barcelona se telegrafiază următoarele: Unu meeting de studenți liberali a blamat greutățile opuse la deschiderea unei capele protestante la Madrid. Mai mulți ultramontani au venit să faoă șgomot, în urmă s'a iscat și o certă. Poliția a disolvat intrunirea și a făcută mai multe arestări.

—x—

Vulcani în erupțiune. Se vestesce din New York: Nisce telegrama din Padermal Beak vestesce erupțiunile unor vulcani din cantonul de Rio la Riba și în Noul Mexic. Unul din acești vulcani era crecut stins dela 1821. În luna Decembrie, trecută, s'a vedut izbucniind în vârful muntelui fum și lavă, apoi lava a început a curge, răspândind se pe o rață de două miluri. Cutremure de pământ s'au simțit la Cordoba, Orizaba și în Mexic. Din vulcanul dela Orizaba se aud uruituri surde. Există temeri de o erupțiune și aci. În fiă-care nopte cerul e iluminat de scâteile, cari iesu din gura vulcanului.

—x—

impresurări; elu povesti ospetilor înca presentî încercarea de corupțiune față de Bertiu și toate urmările, cu cea mai mare sinceritate. „Da, d-lor“, încheia elu „principele Talleyrand m'a trasu pe sfôră. Toemai acum am primit prin unu curier specialu o scrisore dela d-nsul, pe care voescu să v'o cetesu; éta-o:

„My lord! D-ta, ca amicu alu meu, trebuie să fi celu d-ntăiu, care să afli, că cășetoria regelui Leopold alu Belgiei cu principesa noastră s'a s-șvirșit în Luvia trecută! Și aceea v-ă va interesa, că șeful cancelariei Bertiu s'a cășetorit. Elu crede, că i-s'a deschis unu isvoru de căștig lateral pe cale diplomatică

Alu D-tale

Talleyrand.“

„Mângăie-te my lord“, dice suspinându ambasadorul austriac principele Eszterhazy; „că ai fostu trasu pe sfôră de Talleyrand; acesta li-se întemplă și celor mai bun cursori ai diplomației.“

Ucu Paolo.

Baltă militară. Sergenții majori și cei de unu rang, cu dânsii din garnisonă din locu, voru da unu balu în 8 Februarie n. c. in sala hotelului Centralu Nr. 1. Inceputul la 8 ore séra.

-x-

Mortalitatea in Brașov. Din 22 până in 28 Ianuarie au murit aici 13 persoane și adevă: 1 de tifus, 1 de tuberculosă, 1 de aprindere de plămâni și 10 de alte bóle. Prin urmare se vine pe 1000 locuitorii calculat pe an: 206.

O afacere Panama în Italia.

Afacerea, care la început diarele italiene îi dăseră numele *il Panamico*, amenință a lua proporțiile unei întregi Panama. Nici d. Giolitti, care la începutul acestei afaceri declarase cu indignare, că până va fi elu prim-ministru, nu va permite să se reediteze o afacere Panama în Italia, — nici d. Giolitti nu mai e acum atătă, — intransigentă, ci consimte a răspunde la întrebări și interpelări asupra afacerii Băncilor.

E vorba și aci, ca și în Franca, de ómeni influenți amestecați in afacerea Băncilor. Se dice, că d. Taulongo, arestatul director al Băncii romane, ar poseda și elu o listă analogă cu cea fălmăsa a acelor 104 deputați fraucesi. Lista d-lui Taulongo, căreia i-a dată numele de „Cartea de aur”, se dice, că ar fi de pus o într'unu locu sigur, la Vatican.

Acastă „Carte de aur” ar coprinde numérose scrisori iscalite de miniștri și alți ómeni influenți, cari l-au invitat séu i au recomandat să facă nesce operații, cari au fost punctul de mănecare al încercărilor in cari a ajuns pe urmă Banca.

Pe urma acestor recomandări portofoliul Băncii a strfășu unu întregu stoc de trate semnate de ómeni politici și diariști, toți mai multu séu mai puțin solvabili. Porniți odată in acestu povârniș, administratorii au început a delapida pe socotela lor și, puțin câte puțin, réul a devenit ireparabil. Se mai asigură apoi, că la ultimele alegeri, Banca romană a contribuit multu la cheltuelile de propagandă și publicitate in favorul candidaturilor oficiale.

In privința punerii ilegale in circulația a unei sume enorme de bilete de bancă, totă lumea pare a fi de acord a imputa celu puținu óre-care negligență de controlu guvernului. Cifra legală a circulației Băncii romane e de 75 milioane, și această sumă a fostă întrecută cu celu puținu 60 de milioane. Pentru a se masca acestu escedent de circulația se întrebuișta unu sistem ingenios, care consta in a face, pe de o parte, versaminte fictive in conturi ooreute și, de altă parte, a deschide credite unor ómeni de paie cari reprezentau pe administratori. Guvernatorul, d. Taulongo casierul d. Lazzaroni, astăzi arestat și priștul Terlonia, cunoscători aveastfelu conturi corente in numele lor proprii, ceea ce deja e mai mult decât anormal, căci aceste conturi corente aveau să fiă controlate tot de cei in profitul cărora erau deschise!

Convența in care Banca romană era cu Banca din Neapoli, — unde, după cum se știe, casierul Cucciniello lasase unu gol de 2 jum. milioane, — această convența forméza una din părțile cele mai ciudate ale acestei afaceri nenorocite. Era adevă obiceul a se masca golurile din o Bancă séu alta prin procedeur de bună vecinătate. Când se vestește o inspecția la Banca din Neapoli, casierul se imprumuta de la mână la mână la Banca romană cu cele câte-va milioane de cari avea nevoie și pe cari se grăbea să le inapozeze îndată ce se termina inspecția; și totu așa, când se anunța o inspecția la Banca romană, banca din Neapoli îi întorcea serviciul. Când, după cererea de anchetă parlamentară a d-lui Colajanni, s'a ordonat o inspecția simultană in toate băncile de emisiune, casierul din Neapoli a crezut

mai prudentă s'o ștergă la săuștosa; a fost prudentă însă. Discuția motiunilor de anchetă parlamentară in toate ac-ste afaceri s'a amănata pe trei luni.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Blașiu, 29 Ian. n. 1893.

St. D-le Redactor! Cine a urmărit cu atențiune corespondențele apărute in foiletonul „Unirii” Nr. 50-52 din an. tr. și Nr. 4 din a. c., date din Blașiu și subscise de „Argus”, acela de sigur va fi observat, ceea ce am observat și eu, că adevă Argus vorbesce numai din tóle, vorbesce despre câte verđi — uscate, nu e obiectiv nici de cum și in totu modulul voesce a se afișa de oritotul Blașiuului, și încă — după cum cugetă d-sa, — de critică de frunte, care e chiămată a da lecțiuni publicului român din Blașiu; care e chiămată a batjocuri și a lua in zeflemea damele și alte persoane, cari nu aparțin oicei Argusiane.

Dér să revin asupra celor scriese de „Argus.”

In nr. 50 din an. tr. alu „Unirii”, „Argus” atacă in mod bruscu purtarea damelor din Blașiu cu ocaziune primei serate literare au ocaziune favorul reuniunei femeilor. I a răspuns ó anuimții dame: „Maria”, totu in „Unirea” nr. 51, dovedindu i până la evidență, că „Argus” n'a avut dreptul, n'a avut nici o basă de a ataca in astfelu de modu impertinent damele din Blașiu.

„Argus” însă, nevoindu a rămână dator „Măriei”, îi răspunde totu in foia „Unirii” nr. 52 din an. tr., unde dice: „Dér eu nici n'am criticat publicul dela serata din 3 Decemvre. N'am díșu nici aceea, că dómnele din Blașiu se pudreză ceea tare și că femeia in public, după cum cetisem — pare-mi-se astă primăveră — in „Gazeta Transilvaniei” într'o corespondență din Blașiu, subscrisă totu de o „Maria”.

Dér să vedem, ce a scris „Maria” și cum a înțeles „Argus” cele scriese?

„Maria” a scris, in foia „Gazetei Transilvaniei” nr. 149 din an. tr. despre: „Frumșeta artificială.”

In acestu foileton „Maria” nici-decât nu vorbesce despre anumite dame, din anumitu loc; ci a scris despre dame in general. „Maria” a descris numai aceea, ce a observat in general, ca defectu la dame.

Eu am cetit și recetit numita foia a „Gazetei Transilvaniei”, unde a scris „Maria”, cu ochi póte mai ageri decât ai lui „Argus”, dér nu cu intențiunea lui de a aplica cele scriese de „Maria” numai și numai la damele din Blașiu; nici n'am folosit aceea falsă exegetică de a esplica înțelesul cuvintelor, a dícerilor și fraselor altfelu, decum a voit a le înțelege autóra, și cum trebuie să le înțelege ori ce om cu minte sănătosa. Dícu, nu cu intențiunea de a suci și resuci înțelesul, ci cu intențiunea, ce trebuie să o aibă ori ce om, care iubesc adevărul, adevă cu intențiunea: de a arăta, că ceea ce a scris „Maria” nu s'a scris cu considerare la referințele locale, ci s'a scris in generalu.

Astfelu înțeleg eu scrișoarea „Măriei”, și cred, că așa o pricepe ori și oine, care judecă obiectiv și serios.

Dér să vedem cum înșere „Argus” — foiletonul „Măriei” despre „Frumșeta artificială?” Elu încă a cetit această foia, dér ori nu a înțeles ori cu intențiunea a înțeles'o réu, numai ca să o póta esplica după gustul d-sale.

Că a înțeles'o réu, se vede din răspunsul, ce i-lu dá „Gazetei” in foia „Unirii” Nr. 4 din a. c. Anume „Argus”, după ce îndrugă câte verđi — uscate, dice: „Inșé ar putea dice cineva: In cívintele Măriei, la cari te ai provocat, nu se face amintire despre damele din Blașiu, ci se vorbesce despre femei in generalitate. — Răspund: Și asta e adevărat — in câtva.” (De ce numai in-

câtva? Căci numai acesta e adevărat și vorba *incâtva* nu mai are locu aici. Ori dóra s'a pus pentru-că așa-i vine mai bine la socotela lui „Argus”; căci numai púnându cuvintul „incâtva” pute se dea in damele din Blașiu. Ce mari serviiu facu câte odată unele cuvinte nevinovate — Cor) „Dér întreb eu, pe cine a putat avea „Maria” din Blașiu in primul locu in vedere, când a díșu: „Cu unu fel de uimire și compătimire privesc fețele sulemenite scl., deocă nu pe damele din Blașiu, pe cari in tóte dílele póte și are ocaziune să le privească? Oare nu este unu adevăr psihologicu, că omul se îndemnă la lucru prin împrejurările din afară, între cari petrece?” etc.

Fórté greșesc „Argus”, când subliniéza verbul *privesc*, și apoi basându-se pe acesta, — căci ce altu sensú póte avea sublinerea? — deduce: că „Maria” a înțeles numai și numai damele din Blașiu. „Maria” a folosit fórté logicu prezentul verbul *privesc*, deóce a-o-e-tă verbu folositu in timpul prezentu arată, că privirea aceea póte fi ori și unde, și ori și când, nu e restrinsă numai la cercul damelor din Blașiu și la unu anumit timp. Arată privirea la unu lucru, cere totdeuna și pretutunde nea s'a întâmplat, se întâmplă și se va întâmpla și in viitoru. Și apoi e sciut — de cine e sciut — că atunci când unu și același lucru se repetéza, se efectuează in conit in timp și spațiu, acelu lucru totdeuna e prezentu pentru ómenime; grădindu deci despre aelu lucru folosim totdeuna prezentul verbului, ca pe unu, care arată continuitatea lucrării. Spre exemplu: „Cu unu fel de uimire *privesc* frumșeta naturei etc. Că unu fel de întristare *privesc* sórtéa omului supus morții” etc. Fiindcă *frumșeta naturei*, precum și *mórtea*: au fost, sunt și voru fi totdeuna, până când va exista universul și ómenii într'acelu. Éta unu versu a folosit „Maria” fórté bine și fórté logicu prezentul verbului *privesc*. „Argus” însă a stclit'o réu cu acesta; arată, că nu-și înțelege limba.

(Va urma).

ULTIME SCIRI.

Colonia, 1 Februarie. Se anunță din Petersburg diarului „Kölnische Ztg”, că in cercurii bine informate de acolo se consideră ca adevărată scirea despre retragerea ambasadorului rusu din Paris, br. *Mohrenheim*. Retragerea lui inșé se va întâmpla mai târziu, pentru ca să se evite ori ce aparențe, cari ar arăta, că ea stă in legătură cu scandalul Panama.

Petersburg, 1 Februarie. Ministrul sêrbescu de culte, a cerut dela comisiunea rusescă pentru învățământul public, cari profesori să propună limba rusescă in școlele sêrbesci. Numita comisiune a și delegat 12 profesori rusi, cari in scurtu timp voru fi chiămați in Sêrbia, unde deja studiarea limbei rusesci s'a făcutu obligatóre pentru elevii tuturor școlilor.

Viena, 1 Februarie. Ieri s'a ținutu ó conferență, între ministrul președinte conte *Taaffe*, și d-nii *Plener*, ér mai târziu între conducătorii stângei *Kuenburg* in preșentul acela au conferit totu in ministrii *Falkenhayn* și *Schönbörn* cu contele *Hohenwart* și *Deym*. Formarea majorității trebuie a se privi ca zădărnicită.

Literatură.

A apărut:

Almanach de la Libre Parole 1893. Paris. Prețu unui exemplar 50 centime. Acestu almanach conține mai multe ilustrațiuni între cari: Eduard Drumont și marchisul de Morés, valorosi șefi ai

partidului anti-semită din Franca. Par-
tea politică-literară: Procesul lui Drumont și alu marchisului Morés. Une forét juine, etc. etc.

*

Vinderea lui Isus, tragedia in 4 acte, (scrisă in versuri) de S. P. Simon, preot in Șomfalău, (p. u. Beszterce). Formatu 8° de 60 pag. Prețu 35 crucer.

NECROLOG. Demetriu Ciorogariu din Pecica-română, a réposat la 17(29) Ianuarie c. in anul alu 80-lea alu vieței și alu 57-lea alu căsătoriei. Ilu jălesce întrista-i soția Maria n. Bontilovicu cu doi fii și doué fiice ale sale, gineri, noră și numérosi nepoți. — Fiă-i țărâna ușoră!

DIVERSE.

Unu nou fel de duel. Lângă Sarnia (America de Nord) in una din săptămânile trecute, s'a întâmplat unu straniu duel între doi tineri, anume Maru Carter și Jerry Alkins. Motivul certei a fost, ca in tot dauna, o frumoasă domnișoră. Carter și Alkins iubeau amândoi pe această fată și ea, neșoiindu pe care să alégă, dintre cei doi rivali, aceștia conveniră a se bate in duel și aleseră, ca armă biciul. Pe terenul doi combatanți se desbrăcară de haine, până ce rămaseră in pielea golă, apoi începură a și da unu altuia lovituri puternice de bici. Duelul a ținutu fără întrerupere unu óes și jumătate. Ambii duelanți sfirșiră prin a fi rupți de oboșelă cu partea corpului lividă și sângerândă, fără ca vre-unu din ei să se declare invinsu. Nu se știe acum căruia din cei doi duelanți va suride disputata fată.

Mortu ars pe rug. Se scrie din Londra, că dr. William Price, mortu la Llantrissant, lângă Cardiff și exprimase dorința de a fi incinerat. In condițiuni, in adevăr cari te facu să rămâi uimitu. Price a lăsat prin testamentu, că după mórte elu să nu fiă ars într'unu cupitoru, ci pe unu rug ast-felu ca flăcările să se inalte libere spre ceru. Conformu termenilor chiar ai testamentului séu, unu rug, compus din lemne și cărbuni de pământu a fost înălțat pe câmpia de la Caerlon, corpul îmbrăcatu a fost aședat sus pe rug și inaintea unui public numerosu, femeia și copii lui Price au datu focu lemnelor și cărbunilor. „Doresce”, adăoga testamentul lui William Price, „ca să nu se încerce nimeni ca să mi culégă cenușa, dér ca ea să se lase să ajute érbă ce creșoă și florile câmpului să se desvólte!” Și in tocmai așa s'a făcutu cu cenușa lui William Price.

Solubilitatea sticlei in apă. D. Kohl-vansch, profesor la facultatea din Stockholm, a demonstrat într'o lucrare a sa, că sticla este solubilă in apă. La temperatura de 18° o mică cantitate din interiorul unei sticle, in care se afia apă, se disolvă ca zahărul. Cantitatea este omeopatică in primile díle și aprópe infitezimală după dílele d'întăiu. Într'a-deveru in dílele d'întăiu, se disolvă dintr'o sticlă a 6-a dintr'o parte dintr'unu miligram de fiă-care centimetru cubic de apă și de fiă-care centimetru pătrat de suprafață; după câte-va díle se va disolva numai $\frac{1}{15000}$. Asta numai in casul când sticla este bună, deocă ea este rea cantitatea disolvată este de 10 ori mai mare. Sticlele cu basă de potasă sunt mai solubile de câtă acelea obținute cu soda, dér și ó cantitate de silice augmentéza solubilitatea sticlei.

Calitățile unei cafele bune. Să fie preparată de mocă curată, veritabilă și clară ca sórele, négră ca dracu, ferbinte ca iadul și dulce ca amorul.

Proprietar Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maloru

Cursul pietei Braşov

din 2 Februarie st. n 1893		
Bancnote româneşti	Cump. 9.50	Vend. 9.58
Argint românesc	9.45	9.48
Napoleon-d'or	9.55	9.60
Lire turcesc	—	—
Seris. fonc. „Albina” 6%	—	—
Imperial 5%	—	—
Galbin	5.58	5.63
Ruble ruseşti	—	—
Mărci germane	58.30	59.10
Discountul 6—8% pe an.		

Cursul la bursa din Viena

din 1 Februarie st. n 1893.	
Renta de aur 4%	114.70
Renta de hârtie 5%	102.06
Imprumutul căilor ferate ungare	122.75
doe argintă	102.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare [prima emisiune]	120.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare [2-a emisiune]	—
Bonuri rurale-ungare	96.35
Bonuri croato-slavone	—
Despăgubirea pentru dijma de vină unguresc	97.50
Imprumutul cu premiul unguresc	149.50
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	142.25
Renta de argintă austriacă	98.80
Renta de hârtie austriacă	98.30
Renta de aur austriacă	116.55
Losuri din 1860	148. —
Acțiunile băncii austro-ungare	1000. —
Acțiunile băncii de credit austr.	371.50
Acțiunile băncii de credit ungar.	323. —
Galben împărătesc	5.66
Napoleon-d'or	9.62
Mărci 100 imp. germane	59.20
Londra 10 Livres sterlinge	120.35

Sosirea și plecarea trenurilor în Braşov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Braşov la Pesta

Trenul mixt: 4 ore 20 min. dimineața.

Trenul accel.: 2 ore 18 min. după am.

Trenul de persoane: 7 ore 23 min. seara.

2. Dela Braşov la Bucuresci:

Trenul accel.: 5 ore 15 minute dim.

Trenul mixt: 11 ore înainte de amieză.

Trenul accel.: 2 ore 19 min. după am.

3. Dela Braşov la Zernesci:

Trenul mixt: 9 ore 5 min. dimineața.

Trenul mixt: 5 ore 13 min. după am.

Dela Braşov la Ch.-Oșorheiu.

Trenul mixt: 5 ore 20 min. dimineața.

Trenul mixt: 8 ore 50 minute a. m.

Trenul mixt: 3 ore 10 min. după am.

Sosirea trenurilor în Braşov:

1. Dela Pesta la Braşov:

Trenul de persoane: 8 ore dimineața.

Trenul accel.: 2 ore 9 min. după am.

Trenul mixt: 10 ore 5 minute seara.

2. Dela Bucuresci la Braşov:

Trenul accel.: 2 ore 18 min. după am.

Trenul mixt: 6 ore 58 minute seara.

Trenul accel.: 10 ore 17 minute seara.

3. Dela Zernesci la Braşov.

Trenul mixt: 6 ore 2 min. dimineața.

Trenul mixt: 1 ora 14 min. după am.

4. Dela Ch.-Oșorheiu la Braşov.

Trenul mixt: 8 ore 25 min. dimineața.

Trenul mixt: 5 ore 32 min. după am.

Trenul mixt: 9 ore 25 min. seara.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei”
à 5 cr. se pot cumpăra în
biblioteca Nicolae Ciurecu, și
în tutungeria I. Gross.

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Prețul abonamentului este:
Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni.	3 fl. —
Pe șese luni.	6 fl. —
Pe un an.	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni.	10 fr.
Pe șese luni.	20 fr.
Pe un an.	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an.	2 fl. —
Pe șese luni.	1 fl. —
Pe trei luni.	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an.	8 franci.
Pe șese luni.	4 franci.
Pe trei luni.	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Avisul d-ilor abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunii să binevoiască a scrie pe couponul mandatului postal și numărul de pe fașă sub care au primit țiarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și poșta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Pilulele pentru curățirea sângelui

mai nainte numite „Pilulele universale” ale lui

I. PSERHOFER

merită cu tot dreptul numirea din urmă, deoarece în faptă sunt foarte multe bôle, la cari aceste pilule au probat efectul lor escelent.

De mai multe decenii sunt aceste pilule laitate și puține familii se vor afla la cari ar lipsi o mică proviziune din acest medicament de casă escelent.

S'au recomandat și se recomandă de către mulți medici aceste pilule ca medicament de casă, cu deosebire în contra tuturor suferințelor, ce provin în urma relei mistuirii și constipații, precum: perturbarea în circulațiunea feriei, suferința de ficat slăbirea măfelor, colica cu vânturi, congestiunea la creeri, hâmorhoide (vina de aur) și c. l.

Prin proprietatea lor purificătoare de sânge au o deosebire bună efect asupra anemiei și asupra bôlelor ce izviresc din aceasta, precum: galbină, dureri de capu nervose ș. a. m. Aceste pilule purificătoare de sânge lucrează așa de ușor, încât nu piciuesc nici cele mai mici dureri și pentru aceea le pôte folosi și cele mai slăbite persoane, chiar și copii fără nici o temere.

Aceste pilule purificătoare de sânge se prepară veritabile singur numai în farmacia „zum gold. Reichsapfel” a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 la Viena, și costă o cutiă cu 15 pilule 21 cr. v. a. U. o solu cu 6 cutii costă 1 fl. 5 cr., trimițându-se nefrancat cu rambursă 1 fl. 10 cr. Dacă se trimite suma banilor înainte, costă un sol cu pilule 1 fl. 25 cr. inclusive francare. 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr. 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. Mai puțin de un sol nu se pôte espeda.

NB. În urma lătrei lor celei mari, se imităz aceste pilule sub diferite forme și numiri, de aceea se face rugarea a cere anume **Pilule purificătoare de sânge** ale lui I. Pserhofer și numai acelea sunt veritabile, a căror instrucțiune pentru folosire este provădată cu iscălitura I. Pserhofer, și cari pörta pe capacul cutiei totu aceeași iscălitură în colere roșă.

Dintre neenumeratele scrisori, prin cari consumații acestor pilule mulțimesc pentru redobândirea sănătății după cele mai varii și grele bôle, lăsăm să urmeze aci puține numai, cu observarea, că ori-cine a întrebuințat odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Schlierbach, 22 Oct. 1888.

Stim. D-le! Subsemnatul mă rog a-mi mai trimite 4 suluri cu pilule purificătoare de sânge cari în adevăr sunt foarte folositoare și escelente.
Cu dist. stimă Ig. Neureuter, medic.

Dv. Pilule purificătoare de sânge, și după o întrebuințare mai îndelungată s'a vindecat.
Cu distinsă stimă Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt bei Gfuhl, 27 Martie 1889.

Stim. D-le! Subsemnatul se rog a mai trimite 4 suluri cu pilulele D-V. în adevăr folositoare și escelente. Nu pötü intrăsa fără ca să Vă exprimă recunoștința mea în privința valorii acestor pilule, și le voi recomanda unde numai se va putea tuturor suferinților. Vă autorizez, ca această a mea mulțumită să o folosiți după place și pe cale publică.
Cu distinsă stimă Iguaz Hahn.

Hrasche lângă Flödnic 12 Sept. 1887.

Stim. D-le! A fost voința lui D-șeu, că pilulele D-v. au ajuns în mâinile mele, și rezultatul dela acestea îl atribui Dv.: Mă recisem în patul de le și astfel încât nu mai putem lucra și a-și fi sigur de moarte, decât nu m'ar fi scap'at minunatele Dv. pilule. D-șeu se 'ă binecuvintese de mi de ori. Amu conștința, că pilulele Dv. mă vor face de totu sănătos, așa precum a folosit și altora.
Theresia Knifl.

Wiener-Neustadt, 9 Dec. 1887.

Stim. D-le! În numele măt'șei mele de 30 ani îți exprim cea mai cald'ă mulțumire. Dênsa a suferit 5 ani de catarul la stomac cronic și de apă. Viéta i era un chin și se credea deja de perdută. Prin întâmplare a căpătat o cutiă cu escelentele

Liqueur din plante de Alp, dela W. Ottm. Bernhard din Lindau în contra tuturor greutăților la stomach. O buteliă 2 fl. 60 cr., o jumătate buteliă 1 fl. 40 cr.

Alifă americană, cel mai bun mijloc în contra tuturor suferințelor reumatice: durerilor la șira spinării, junghiuș, ischiasu, migrenă, dureri nervose de dinți, dureri de capu, junghiuș la urechi etc. 1 fl. 60 cr.

Esență pentru ochi, de Dr. Romershausen pentru întărirea și conservarea vederii, în flacone originale à 2 fl. 60 cr. și 1 fl. 50 cr.

Minunatul balsam englezesc, o sticlă 50 cr.

Prafuri în contra tusei (Fiakerpulver în contra catarului, răgușei etc. 1 cutiă 35 cr. cu trimiterea francată 80 cr.

Franzbranntwein cu seu fără sare o sticlă 70 cr.

Balsam contra degenerării de I. Pserhofer, de mulți ani recunoscut ca cel mai sigur remediu contra suferințelor de degetură de totu felul, precum și spre vindecarea ranelor forte învechite. 1 borcan 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Helso seu Gesundheitssalz, un remediu escelent în contra catarului, lui, la stomach, precum în genere în contra tuturor suferințelor ce provin dela mistuirea neregulată, un pachet 1 fl.

Balsam în contra gușilor, mijloc probat în contra umflături la gâtă un flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viță. Picături (din Praga) în contra stomacului stricatu, mistuirii rele, greutăți de totu felul, un medicament de casă escelent. 1 flacon 22 cr. 12 flacoane 2 fl.

Prafuri în contra asudării picioarelor. Acest praf delatură asudatul picioarelor și mirosul neplăcut, conservă încălziminta și este probat ca ne-stricătos. Prețul unei cutii 50 cr., cu trimitere francată 75 cr.

Sucul Spitzwegeric un medicament de casă foarte cunoscut și escelent în contra catarului, răgușei, tusei spagmodice etc. 1 sticlă 50 cr., 2 sticlute împreună cu trimiterea franco 1 fl. 50 cr.

Pomada Tannochinin de I. Pserhofer, de un lungu șir de ani recunoscută de medic ca cel mai bun mijloc pentru crescerea părului. Un borcan elegant adusta 2 fl.

Plastru-universalu, de prof. Studel, la rane din lovitură și împunsu, la totu felul de bube rele și la umflături învechite, ce se sparg periodic la picioare la degetu, la rările și aprinderile de țipe și la multe alte suferințe de acestu soi s'a probat de multe ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Sare universală purgativă de W. Bullrich. Un medicament de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunii stricte precum: durere de capu, amețelă, cărei la stomach, acrelă în gât, suferințe haemoroidale, constipațiune etc. Un pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află toate specialități ile farmaceutice indigene și streine, anunțate prin toate țiarele austro-ungare și la casă, când unele din aceste specii nu s'ar afla în depositu se vor procura la cerere prompt și ieftin.

Trimitere prin poște se efectuă iute, decât se trimite prețul înainte; comanda mai mari și cu rambursă a prețului.

I. PSERHOFER, farmacia „zum goldenen Reichsapfel” WIEN, I., Singerstrasse No 15.

Franco se efectuă acele comande numai decât se trimite mai nainte și resp. porto postal, în casul acesta speșele postale sunt multu mai ieftine, decâtu la trimitere cu rambursă.

Ca veritabile sunt a se privi numai acele pilule a căror instrucțiune este provădată cu iscălitura I. Pserhofer și cari pörta pe capacul fiă-cării cutii totu aceeași iscălitură în colere roșă
Susamintite specialități se află și în Budapesta la farmacistul I. von Török, Königsgasse 12. 17,1—12